

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA LITEWSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

DATA: **kwiecień 2020 r.**

CZAS PRACY: **170 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

NOWA FORMUŁA

MOL-P1_1P

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–4.

Linos Smolskienės (LRT KLASIKA) pokalbis su Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Sakytinės tautosakos skyriaus vadove Radvile Racėnaite

– **Ką jūs laikote interneto folkloru? Kokie yra senojo folkloro ir interneto folkloro skirtumai?**

– Kalbant apie tradicinį senąjį folklorą, iškeliami jo, kaip meninės, kaip poetinės sistemos, vertingumas ir svarba. O internetinis folkloras labai įvairus, kartais netgi sunku suprasti, kad tam tikri dalykai internete ar žiniasklaidos priemonėse turi būti laikomi folkloru. Netgi kaip mokslininkui kartais reikia vos ne valios pastangų, kad galėtų reflektuoti tą medžiagą, tuos sklindančius kūrinėlius kaip vertingus.

Interneto folkloras sklinda labai įvairiais pavidalais. Tai gali būti elektroniniais laiškais siuntinėjami dalykai, dažnai net vadinami interneto šiukšlėmis. Tai gali būti ir paveiksliukai su tekstu, ir filmukai su šmaikščiais papildomais teksteliais. Dar viena svarbi skirtis ta, kad tradiciniame kiekvienos tautos folklore (nors kai kurie motyvai ir yra tarptautiniai) per ilgą laiką išsiskiria aiškūs lokaliniai vietiniai požymiai, kurie leidžia atskirti, kad tai yra lietuviška saktė ar pasaka, tai – latviška, rusiška ar vokiška.

O šiuolaikinis folkloras savo prigimtimi ir esme yra globalus, tad labai dažnai, kai pasieškai konteksto, lyginamosios medžiagos, pamatai, kad lietuviški pavyzdžiai yra tiesiog vertimas.

– **Kokios interneto folkloro funkcijos?**

– Folkloras ir senaisiais laikais, ir dabar visų pirma tenkino smalsumą. Iš principo ir šiuolaikinis folkloras atlieka senosios mitologijos funkciją – kažką aiškina, dėl kažko įspėja, kažką draudžia. Taigi dažnai atlieka tas funkcijas, kurias anksčiau atlikdavo tradiciniai tikėjimai, prietarai ar mitologinės saktės, kurios aiškino, ko nereikia daryti, o jeigu vis dėlto darysi, ko gali sulaukti. Man atrodo, kad ir įvairūs gandai, tikėjimai apie visokias sąmokslų teorijas, visokie persergėjimai (ko negalima valgyti, kokių laiškų reikia neatplėšti) irgi perspėja. Ko gero, plačiąja prasme tai yra vis tas pats antgamtės, mitikos, mistikos, kažkokios metafizikos ilgesys. [...]

– **Ar galima interneto folklorą pavadinti gandai?**

– Tiksliau būtų sakyti, kad gandai yra vienas interneto folkloro porūšių, o šis terminas įvestas bandant atskirti tradicinius mitologinius tikėjimus nuo šiuolaikinių tikėjimų, kurių turinys gali būti be galo įvairus ir susijęs ne tik su šiuolaikine mitologija ar paramitologija, bet ir su visokiais socialiniais, visuomeniniais reiškiniais.

Artumas tikėjimams yra toks, kad tai plačiai, kaip ir senieji tikėjimai, pasklidusi žinia, bet skiriamasis dalykas tas, kad daug labiau abejojama to gando patikimumu. Šiuolaikinis gandas iš principo nuo senųjų tikėjimų skiriasi tuo, kad jo turinys yra netradicinis – tiesiog taip perteikiama tam tikra tuo momentu aktuali informacija. Pavyzdžiui, populiarius sovietmečio gandas – kad į pieniškas dėšreslės dėdavo tualetinį popierių, o kavą plikydavo daug kartų, tik, kad vanduo vis dar būtų rudas, berdavo kalio permanganato.

<http://www.lrt.lt>

1 užduotis (0–1)

Iš mokslininkės atsakymo į 1-ą žurnalistės klausimą pacituokite sakinį, kuriuo ji išreiškia nuomonę apie internetinio folkloro meninę vertę.

.....
.....

2 uždutis (0–2)

a) Iš žodžių: *mitika, mistika, metafizika, antgamtė, mitologija, paramitologija* pasirinkite tuos, kuriems apibrėžti tinka pateikti sakiniai. Įrašykite žodžius tinkamoje lentelės vietoje.

	Žodžiai	Apibrėžimai
1.		– filosofijos dalis, tirianti antjautiminius būties ir pažinimo pradus.
2.		– religinė praktika, kuria siekiama ekstazės būsenoje išgyventi susiliejimą su dievybe.
3.		– pirmykštė visuomenės dvasinės kultūros forma, kuria reiškiasi fantastinis visatos atsiradimo ir raidos suvokimas; mokslas, tiriantis mitus.
4.		– mitus tiriantis mokslas, funkcionuojantis šalia oficialios šio mokslo šakos.

b) Kurie du iš a) uždutyje pateiktų šešių žodžių laikytini sinonimais?

Sinonimiški yra žodžiai:,

3 uždutis (0–1)

Ar pateikti teiginiai atitinka teksto teiginius? Tinkamoje vietoje pažymėkite TAIP arba NE.

1.	Internetinis folkloras, kaip ir tradicinis, turi savo lietuvišką charakterį.	TAIP	NE
2.	Viena iš internetinio folkloro rūšių yra gandai.	TAIP	NE
3.	Ir senasis ir šiuolaikinis folkloras atlieka panašias funkcijas.	TAIP	NE

4 uždutis (0–3)

Parašykite teksto santrauką, 40–60 žodžių.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 5.–9.

Poezija – tai pastanga užmegzti ryšius su kažkuo

Marcelijaus Martinaičio atsakymai į žurnalo Naujasis Židinys-Aidai pateiktus klausimus

Naujasis Židinys-Aidai *Kokią vis dėlto prasmę Jūsų kūryboje turi kultūrinė mitologija? Kas slypi po tariamu mitinio mąstymo naivumu? Ar mitų paplitimas literatūroje, literatūros mitiškumas nėra naujo religingumo ieškojimas?*

Marcelijus Martinaitis Nėra. Visų pirma mitologija, mitai nėra religija. Jie gali tik tapti jos šaltiniu, kai figūros, siužetai tampa garbinimo objektais, įvedamos tam tikros apeiginės procedūros, išpažinimo kanonai, liturgija. Gali būti ir atvirkščiai, kai religiniai siužetai bei šventenybės patiria antrinį mitologizavimą ([...] pvz. kaimiečių dievulis balta barzda ir pančiu susijuosęs drabužį), priskiriamos jiems tam tikros mitinės funkcijos, susijusios su gimimu, mirtimi, gamtos reiškiniiais. Stipriai mitologizuotos kai kurios krikščioniško tikėjimo figūros (šv. Jurgis, šv. Agota ir kt.), susietos su agrariniais papročiais bei apeigomis, senaisiais žemdirbystės ir gyvulininkystės kultais.

O senoji baltų mitologija jau yra netekusi religinio pamato, nors ir bandoma senuosius kultus atkurti, bet jau tik iš knygų, nes gyvoji tradicija sunkiai apčiuopiama, dalinai sukrikščioninta. Mitologija kaip mokslas arba kaip meno kūrinių temos ar išraiškos su religija arba religijomis nekonkuruoja, nesikerta, jeigu nepabandoma dirbtinai vieną prieš kitą pastatyti piestu.

Pagaliau mito funkcija kultūroje, kaip jau sakiau, nėra religinė, mitologai kartais tai vadina mitinėmis logikomis, nes mitinių figūrų realumu paprastai netikima, jos yra tam tikri modeliai, kuriais bandoma paaiškinti įvairias priešybes, paveldimus archetipus, fobijas ar net prietarus. [...]

Mitinės figūros paprastai veikia ne tiek religijų, kiek bendruomeninės bei etninės sąmonės lygmeniu. Kas šiandien galėtų tvirtinti, kad mūsų pasakų ir sakmių velniai, raganos, laumės, vilkolakiai yra religinės figūros, atstovaujančios kokiai nors religijai, nors dar Martyno Mažvydo „Katekizmo“ prakalboje jos įvardintos kaip krikščionybės konkurentai.

Mitas, kuris reiškiasi kaip stipri prasmų koncentracija, yra palankus meninei kūrybai, nes ir menas yra savotiškas mitų kūrimas. Tai nėra naujos ar senos pagoniškos religijos ieškojimas ar bandymas ją atgaivinti, visai ne. Tai tvirtinu pats būdamas „mitologiškas“.

Beje, ne taip seniai mitas, mitiniai pasakojimai buvo palankūs literatūroje pasakyti tai, kas kitais būdais buvo neįmanoma, padėjo pamatus vadinamajai Ezopo kalbai. Taip atsirado ir mitinė mano Kukučio figūra, kiti eilėraščių veikėjai. Tad ar Kukutis dabar gali tapti, sakysim, koku nors žemaičių šventuoju ar naujos religijos pradininku?

M. Martinaitis *Lietuviškos utopijos*, Vilnius 2003, p. 172–173.

5 uždutis (0–1)

Iš pateiktų klausimų pasirinkite tuos, į kuriuos atsako 1, 3 ir 5 M. Martinaičio atsakymo teksto pastraipos. Įrašykite tinkamas raides į lentelę, vienai pastraipai priskirdami vieną klausimą.

- a) Ar Kukutis yra mitinė ar religinė figūra?
- b) Kada mitai gali tapti religijos šaltiniu?
- c) Kaip atkuriami senieji baltų kultai?
- d) Kokia mitų, mitinių figūrų funkcija kultūroje?
- e) Ar menas gali kurti mitus?

Pastraipos numeris	Klausimas
1.	
3.	
5.	

6 uždutis (0–1)

Pateikite du žodžius, kurie yra esminiai abiem (I ir II) tekstams (raktažodžiai).

- 1.
- 2.

7 uždutis (0–1)

Paiškinkite, kokias funkcijas tekste atlieka pirmasis (Naujojo Židinio-Aidų klausime) ir paskutinis teksto klausimas?

Pirmasis klausimas.....

 Paskutinis klausimas

8 uždutis (0–1)

Paiškinkite šiuos tekste pavartotus posakius:

Pastatyti piestu –
 Ezopo kalba –

9 užduotis (0–2)

a) Iš kokio pamatinio žodžio ir su koku darybiniu formantu sudarytas žodis *mitologizavimas*?

Mitologizavimas –

.....

b) Tuo pačiu būdu sudarykite kitą žodį iš pasirinkto pamatinio žodžio.

Kitas pavyzdys:

.....

10 užduotis (0–37)

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

1 tema. Ar tikrai ką pasėsi, tą ir pjausi? Svarstykite remdamiesi pateiktomis Jono Biliūno apsakymo *Ubagas* ištrauka ir kitu kultūros tekstu. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių.

Jonas Biliūnas

Ubagas

Ištrauka

Senelis drebančiom rankom atidarė vartelius ir intėjo kieman. Buvo tai ubagas. Teisybė, neturėjo jisai didelių lazdų geležiniais galais su ilgais botagais, nebuvo toksai drąsus, kaip dažnai esti drąsūs mūsų ubagai. Bet tai buvo ubagas, nes nešės pasikabinęs ant pečių krepšį, teisybė, visai dar dyką.

Užlipęs ant gonkelio senelis vėl bailiai apsistojo, nežinodamas, kur dėties.

Kadangi troboj nieko nebuvo – visi buvo išvažiavę bulbių sodintų ir aš vienas namie atlikau – paprašiau senelio sėsties ant gonkelio. Atsisėdo ir palenkęs galvą pradėjo kalbėti poterius...

Nežinau, kodėl man pasirodė, kad ir poterius jisai kalba ne taip, kaip ubagai pripratę yra kalbėti. Buvaunas ubagas kad kalba, tai kaip žirnius beria arba vėl kalba giedančiu gailestingu balsu, kur reikia pratęsdamas ar nuduodamas. Šitasai gi senelis kalbėjo visai taip, kaip kalba žmogus nelaimingas, – tyliai, lūpom drebančiom; vietomis jis visai nebegalėjo kalbėti, tartum jam kas kvapą gniaužė: mačiau tik, kaip jo lūpos dar labiau drebėjo, virpėjo; jo balse keletą kartų, visai, rodės, netikėtai, taip skaudžiai suskambėjo apmaudos ir baisios nelaimės styga, kad mane visą šiurpas paėmė. Int jį žiūrėdamas pamačiau, kaip per raukšlėtą, išdžiūvusį jo veidą rieda gailios karčios ašaros...

– Ko tamsta raudi? – paklausiau nemandagiai senelio, kada jisai pabaigė melsties.

Pakėlė int mane raudonas nuo ašarų be blakstienų akis ir norėjo kažin ką pratarti, bet žodis neišėjo iš burnos, tik skaudžiai sudrebėjo lūpos. Aš krūptelėjau: jo veidas pasirodė man matytas, tik kur ir kada, negalėjau atsiminti.

– Kaip neraudoti? – tarė ant galo senelis, – sunku pakiemiais pirmą kartą vaikščioti.

– O iš kur tamsta? – paklausiau nustebeš.

– Iš Pavarių. Petras Sabaliūnas... gal tamsta atameni?

– Dėdė Petras?! – surikau, ūmai pažinęs sėdintį priešais mane žmogų.

Atsirėmiau alkūne pagalvių ir nustebusiom akim žiūrėjau int senelį. Kaip tai? Petras Sabaliūnas, kurį iš pat mažumės pažinojau kaippo turtingą pasiturintį žmogų, kursai buvo geriausiu mano tėvų kaimynu ir bičiuoliu, dabar ubagas?

Visokios nelaimės aplanko žmogų šioje ašarų pakalnėje, bet toksai atsitikimas, ūmus ir netikėtas, man buvo visai nesuprantamas. Teisybė, kai mano tėvai numirė, Petras Sabaliūnas nustojo mūsų namus lankęs, ir aš, išvažiuavęs mokytus, kokį 15 metų jo iš artie ir nemačiau; bet parvažiuodamas retkarčiais savo tėviškėn, visados girdėdavau, kad Petras Sabaliūnas gyvenęs kaip gyvenęs, gerai ir laimingai, kad savo dvi dukteri jau išleidęs už vyrų ir vienų bičių kiekvienai davęs po dvidešimtį kelmų...

Reikia paminėti, kad Petras Sabaliūnas labai mylėjo bites. Gyveno jisai vienasėdy, už dviejų varstų nuo mūsų sodžiaus, pačioj pamiškėj. Žemės jo buvo ne kiek, bet bičių daugybė. Vienų savų kelmų namie turėjo arti šimto; kita tiek pas savo kaimynus su bičiuoliais. Keletas tokių kelmų buvo ir pas mano tėvus. Atamenu, kaip mes, maži vaikai, džiaugdavamės, pamatę Sabaliūną su savo šeimyna ateinantį: kaip tik Sabaliūnas vasarą pasirodydavo, žinodavome, kad bus bičkuopys ir kad kiekvienas gausime nuo dėdės Petro po nemažą kvepiančio medaus korį. Ir gaudavome! Sabaliūnas mažus vaikus mylėjo ne mažiau kaip bites; užtatai per bičkuopį jisai ne tik bitėmis, bet ir vaikais būdavo apspitęs. Ir stebėtina! Bitės niekad os jo neliesdavo. Kalbėdavo jisai apie bites kaip apie kokį šventą, labai brangų žmogui daiktą ir visados tvirtindavo, kad bitės tada tik sekas ir esti geros, kada bičiuoliai nešykštūs ir vienybėj gyvena, kada ir kitiems jų nepavydi. Todėl kiekvienam pasitaikiusiam žmogui niekad os nepamiršdavo medaus duoti...

Toks tatai buvo žmogus Petras Sabaliūnas. E dabar sėdėjo priešais mane ubagas, su krepšiu.

– Tai tamstos gal namai sudegė ar žemės nebeturi? - neiškentėjau nepaklausęs.

– Tebėra ir namai, ir žemė...

– Tai kodėl gi tamsta kalėdoji?

– Sūnus išvarė... – tik ištarė senelis, ir karčios ašaros pradėjo riedėti iš akių.

Supratau... sūnus... Atsiminiau, kad Sabaliūnas turėjo sūnų vienatūrį, su manim vienametį; atsiminiau, kaip su tuo sūnu dar lakstydavova per bičkuopį už rankų susitvėrusiu, medų iš korių čiulpdamu... Tai buvo mano mažų dienų draugas, su kuriuo paskum niekad os nebesusieidavau...

– Tai tamstos sūnus gal jau savų vaikų suslaukė? – paklausiau.

– Turi bent trejetą, - drebančiom lūpom atsakė senelis, –jau ketverti metai, kaip jam visa atadaviau. Nieko taip ir negailiu, kaip jo vaikų... Taip juos mylėjau!.. Išsigandę, išplėstomis akelėmis lydėjo mane, kaip ėjau iš kiemo... E gal ir jie kada nors taip varys iš namų savo tėvą...

– Ir senelio akyse vėl pasirodė ašaros.

– Ar tamsta int savo dukteris nesiglaudei?

– Kur man int jas glausties! Turi jos savo vyrų tėvus dar gyvus, – tegul tik juos moka mylėti. Nėra tenai man vietos. Žinai, senas žmogus visur nemalonus...

– Argi visur?..

Niūronys, 1906.VI.8

<http://antologija.lt>

2 tema. Interpretuokite pateiktą eilėraštį. Suformuluokite tezę ir ją pagrįskite. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių.

Jonas Mačiulis - Maironis

Vakaras

Ant ežero Keturių kantonų

Ežero skaisčios bangos liūliavo
Žaliu smaragdu;
Laivą be irklo varė, lingavo
Vėsos dvelkimu.

Saulė už Alpių leidos sutingus;
Varpai Liucernos
Dievui aukojo darbus vargingus
Žmogaus ir gamtos.

Medžių ant saulės kepintas lapas
Nuspindo rasa;
Rožių iš kalnų papūtė kvapas
Skania sveikata.
Audžiau nurimęs aukso svajones
Aušros spinduliais;
Lėkė jos, skrido, pilnos malonės,
Padangių keliais.

Vedė jas paukščių kelias žvaigždėtas,
Lydėjo širdis
Į tolimąsias, į numylėtas
Tėvelių šalis.

Kiek atminimų-atsitikimų,
Gyvų kitados,
Vienas už kito brėško ir švito
Anapus ribos!

Ten, kur palangėms stiepias sužiurę
Žemčiūgų žiedai,
Kur raudonmargę kreipia kepurę
Jurginų pulkai,

Ten, kur sesutės rūta dabina
Kasas nuo mažens,
Kur juodbėrėlį brolis augina
Balnot ant rudens,

Ten, kur Dubysa mėlyna juosta
Banguoja plati!..
Ko, ašarėle, ko tu per skruostą
Kaip perlas riedi?

Blank page with horizontal dotted lines for writing.

Blank page with horizontal dotted lines for writing.

Blank page with horizontal dotted lines for writing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)